

Békászó sas (*Aquila pomarina*) állományadatok – 2014

Pongrácz Ádám*, Szegedi Zsolt, Kováts László,
Szinai Péter, Bank László, Farkas Roland, Papp Gábor,
Papp Ferenc, Turny Zoltán, Schmidt András*

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
Email: bekaszosas@mme.hu

2013-hoz hasonlóan 2014-ben is kisebb emelkedés tapasztalható a békászó sas magyarországi fészkelő állományában. Míg 2013-ban a becsült állomány 37 pár volt, addig 2014-ben az ismert revírek száma már elérte ezt a számot, a becsült állomány nagysága pedig már 42 párra tehető. Ez az emelkedés a párok számát illetően nem jelentős, és komoly populációdinamikai következtetések levonására nem alkalmas, de biztató, hiszen több mint 10%-os növekedést jelent. 2008 óta ilyen nagy számú költőpárt nem ismertünk egyetlen évben sem. Újabb revírek kerültek elő a Bükkből és, a Mátrából illetve a Tolnai dombság térségéből. A Börzsöny környékén költési időben megfigyelték a fajt, revírfoglalását azonban nem sikerült bizonyítani. 2014-ben sem sikerült információkat gyűjteni az alföldi területeken átnyaraló madarokról. Mint minden évben 2014-ben is elmondható, hogy a faj számára továbbra is a legjelentősebb veszélyeztető tényező a táplálkozó területek környezetében lévő idős, nagyobb kiterjedésű zavartalan erdőállományok csökkenése, valamint a táplálkozó területek kedvezőtlen irányú változása.

A hazai védelem elsődlegesen a fészkelőhelyek megőrzésére korlátozódik. Ez a tevékenység két részből áll. Az egyik a költés sikerességének biztosítása érdekében a fészkek körül elrendelt időbeni korlátozás. Ez költési időben, a fészektől számított 400 méter sugarú körben minden veszélyeztető emberi tevékenységre kiterjed. A fészkelőhely védelmére vonatkozó területi korlátozás azonban egész évre vonatkozik. Ez a fészkek körüli 300 m sugarú körben kerül kijelölésre, és az a célja, hogy a fészkelésre alkalmas idős erdőállományt sikerüljön megőrizni. Hosszú távon fontos lenne a táplálkozóterületeknek a békászó sas igénye szerinti kezelése is. Ennek elérését nagyban segítené a fajra vonatkozó speciális támogatási rendszer kidolgozása, működtetése. Hazánkban a békászó sas költőterülete az Északi-középhegységre (Zemplén, Aggtelek, Bükk, Mátra) valamint Dél-Dunántúlra (Tolnai, Szekszár-

Békászó sas (fotó: Horváth Tibor)
Lesser Spotted Eagle

di-dombság, Kelet-Mecsek) korlátozódik. Ezek a területeken kívül 1-1 új pár megtelepedésére is számíthatunk a közeljövőben, mivel az utóbbi években a Dunakanyar környékén költési időben történtek megfigyelések. 2008–2011 között Turny Zoltán és társai a Zsámbéki medencében is megfigyeltek revírt foglaló madarat.

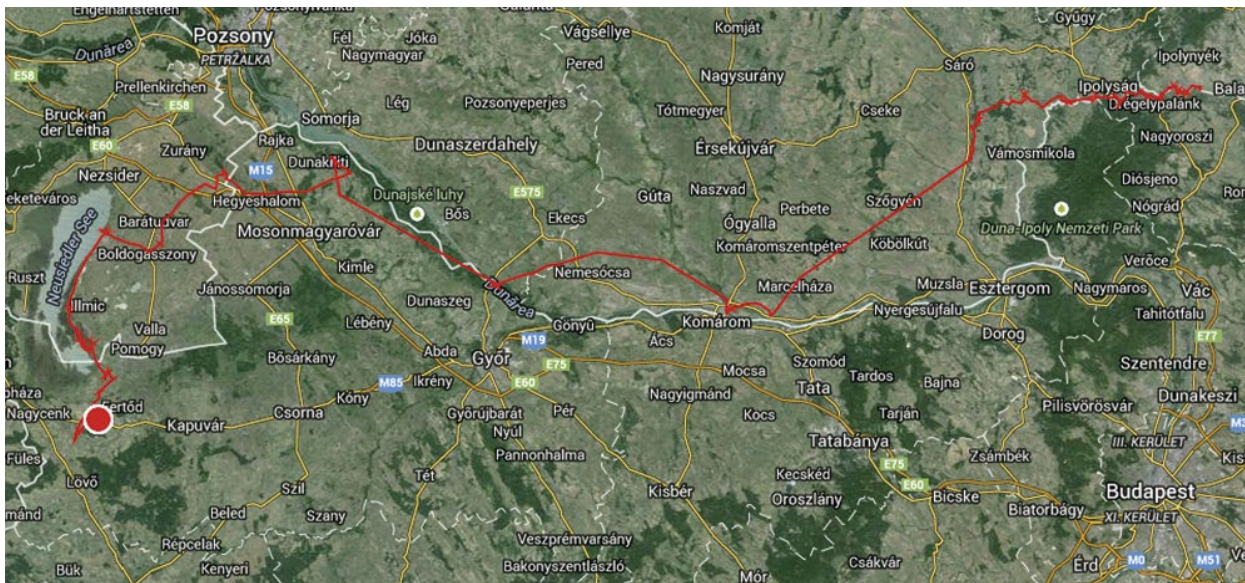
2014-ben költési időben a Nyugat-Cserhátban, Alsópetény közelében Schmidt András figyelt meg egy madarat.

2014-ben 37 ismert territóriumból 34 esetben sikerült az aktív fészket megtalálni, melyekben 30 pár költött sikeresen. Az országos állományt 2014-ben 37-42 pár körül becsültük.

A 2014. évi költési eredmények kimagaslón jók voltak, különösen a korábbi évekhez viszonyítva. A territóriumok tekintetében a költési siker 81%, a fészkelő párok esetében 88% volt. A territóriumonkénti fiókaszám 0,84 fióka/revír, a fészkelő párok tekintetében pedig 0,91 fióka/fészkek volt. Egy bükki fészkből ebben az évben 2 fióka repült ki természetes körülmények között. A kimagasló költési siker egyik oka a rendkívül jó táplálékellátottság, a pocok gradáció volt.

2014-ben „A békászó sas védelem Szlovákiában” LIFE projekt keretében újabb, konferencia került megrendezésre Kassabélán (Szlovákia). Ennek célja az európai fajvédelmi terv kidolgozásának folytatása, és véglegesítése volt. A konferencián Magyarország képviselőjében a BNPI és BFNPI szakemberei vettek részt.

2014-ben több érdekes megfigyelés is volt. Sárospatak határában a Bodrogközben történt alumínium gyűrűs leolvasás, amikor is egy Eperjes határában (Szlovákia) gyűrűzött 3 éves békászó sаст sikerült Papp Gábornak lefotózni és beazonosítani. A madarat 2011-ben, fiókaként gyűrűzte Kaňuch Pavol.

A jeladós békászó sas útvonala Ipolybalogtól Fertőszéplakig / *The route of the satellite tagged Lesser Spotted Eagle from Ipolybalog to Fertőszéplak*

Vámosújfalun határán szintén Papp Gábor figyelt meg egy színes gyűrűs békászó sas × fekete sas hibridet. A madarat 2012-ben fiókaként gyűrizte Janusz Wójciak a megfigyelési helytől 370 kilométerre Urszuliban (Lengyelországban). Ennél a párnál a hím békászó sas, míg a tojó fekete sas (*Clanga clanga*) volt.

Egy 2013. évi érdekes adatról csak most tudunk beszámolni. A Madárvédelem Határok Nélkül projekt keretében sikerült jeladóval felszerelni egy törött szárnyal Szlovákiában megkerült, majd sikeresen meggyógyított fiatal békászó sást. A madarat Ipolybalog határán Papp Ferencék engedték el. A sas egy hónappal később került meg Fertőszéplakon, egy vasúti felsővezeték okozta áramütés következtében elpusztulva. Magyarországon eddig áramütött békászó sásról nem volt információnk.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A faj védelmében végzett aktív munkájukért köszönet illeti az alábbi munkatársakat: Béres István, Bodó János, Daróczy Szilárd, Domboróczky Gábor, Ézsöl Tibor, Firmánszky Gábor, Gregorits János, Harmos Krisztián, ifj. Jakus László, Kenéz István, Kleszó András, Lontay László, Losonczy László, Kulcsár Péter, Magos Gábor, Majercsák Bertalan, Miroslov Dravecky, Nagy Tibor, Papp Gábor, Petrovics Zoltán, Serfőző József, Schurk László, Szegedi Zsolt, Szinai Péter, Szitta Tamás, Tóth Péter

A jeladós békászó sas (fotó: Papp Ferenc)
The satellite-tracked Lesser Spotted Eagle

Békászósas-fészkelések elhelyezkedése Magyarországon 2014-ben / Lesser Spotted Eagle breeding sites in Hungary in 2014

POPULATION DATA OF LESSER SPOTTED EAGLE (*AQUILA POMARINA*) – 2014

The national population of the Lesser-spotted eagle is between 37-42 pairs in 2014. All together 30 breeding pairs were successful from the 37 known territories. The numbers of breeding pairs were decreasing (more than 60%) in the last decades. In the last five years the Hungarian population was around 30 pairs. Last two years we had a small increase in the number of breeding pairs. We founded some new pairs in traditional old territories where we have no data in the last decade. The main problems are the feeding and nesting habitat losses and the human disturbance.

Régió/ Region	Ismert terület/ Known Territories	Ismert költés/ Known Eggs	Ismert fióka/ Known chick	Fióka eloszlás/ Distribution of chicks	Becsült / Estimated min.	Becsült / Estimated max.	Adatközlő / Data provider
Bükk	11	10	9	7×1, 3×0, 1×2	11	12	Pongrácz Ádám <i>et al.</i>
Zemplén	13	12	11	11×1, 1×0	13	14	Szegedi Zsolt <i>et al.</i>
Mátra	2	2	2	2×1	2	3	Magos Gábor <i>et al.</i>
Tardonai-dombság	1	1	0	1×0	1	1	Ézsöl Tibor <i>et al.</i>
Aggteleki-karszt	2	2	2	2×1	2	2	Farkas Roland <i>et al.</i>
Észak-Somogy	2	1	1	1×1	2	3	Szinai Péter <i>et al.</i>
Tolnai-dombság	5	5	5	5×1	5	5	Kováts László <i>et al.</i>
Kelet-Mecsek, Geresdi-dombság	1	1	1	1×1	1	1	Bank László <i>et al.</i>
Nyugat-Cserhát	0	0	0	-	0	1	Schmidt András <i>et al.</i>
Összesen (2014)/ Total in 2014	37	34	31	29×1, 1×2	37	42	-
2013	34	29	19	19×1, 10×0	34	37	-
2012	30	24	20	20×1, 4×0	30	35	-
2011	32	21	17	17×1, 5×0	32	37	-
2010	30	27	12	12×1, 15×0	30	37	-
2009	34	27	26	24×1, 1×2, 2×0	34	40	-
2008	28	21	18	18×1, 2×0	27	37	-

Békászó sas költési eredmények Magyarországon 2014-ben. / Breeding results of Lesser Spotted Eagles in Hungary in 2014.